

Polymerové hmoty

Na českém trhu je nejznámější značka FIMO, a proto se často mluví o polymerových hmotách zjednodušeně jako o fimu a technice se říká fimování. Nicméně pokud chcete vyzkoušet i jiné hmoty, lze na českém trhu zakoupit Cernit a Premo a občas i některé další značky. Se všemi se pracuje téměř stejně a většinu lze mezi sebou i míchat a kombinovat.

Existuje široká škála barev této hmoty, nicméně na výrobu jídla z polymerových hmot budete určitě rovněž míchat vlastní odstíny barev, aby byl výsledek co nejpodobnější reálné předloze.

Kromě základních barev existují také průsvitné základní odstíny (na obalu jsou většinou označeny žárovkou), které při výrobě miniaturního jídla určitě využijete, protože díky tomu, že po upečení částečně zprůsvitní, vypadají výrobky z nich „šťavnatěji“. O použití průsvitných polymerových hmot se dočtete více v jednotlivých projektech. Průsvitné hmoty doporučuji rozbalené skladovat zvlášť, aby se nepomíchaly s neprůsvitnými. Před upečením totiž není lehké rozeznat, že se jedná právě o tento typ.

Tekuté polymery

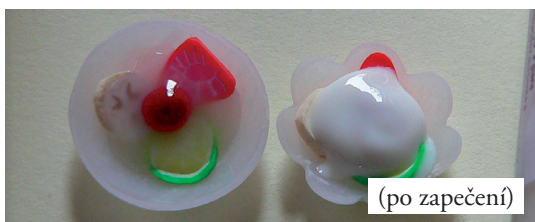
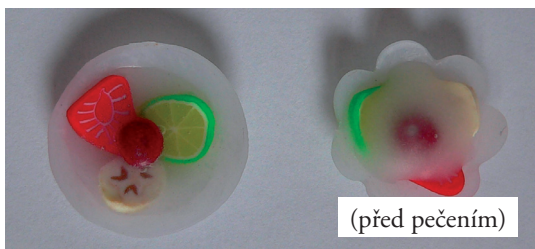
Kromě pevných hmot existují i tzv. tekuté polymery – tj. stejný materiál, ale v tekuté podobě. Používá se jako lepidlo na polymery, tzn. že k sobě spojuje již upečené tvary nebo přilepí neupečený tvar na předpečený. I tento polymer je vždy nutné zapéct stejně jako jeho tuhou formu.

Při tvorbě miniatur jídla jej však využijte hlavně na výrobu různých polev a omáček. Stačí do tekutého

polymeru přimíchat barvu nebo nastrouhaný tuhý materiál. Na přibarvení můžete použít olejové barvy, zapékací barvy na keramiku nebo barvy na sklo – pokud chcete průsvitně zbarvený polymer. Existuje více výrobců tekutého polymeru, který se tudíž v závislosti na typu v konečné fázi velice liší v průhlednosti. Tekutý polymer si vždy rozmíchejte jen v takovém množství, které upotřebíte. Skvěle vám poslouží například malé plastové kelímky od smetany do kávy.

Zde vidíte srovnání tekutého polymeru od Staedler a Sculpey. Při aplikaci vypadají víceméně stejně, ale všimněte si velkého rozdílu po zapečení – zapéká se stejně jako polymery, tj. 30 minut na 110 °C. Proto doporučuji používat tekutý polymer od Sculpey zejména na omáčky a polevy, kde nevyžadujete průhlednost (tj. imitace kečupu, majonézy apod.), a značku Staedler ve spojení s barvou na sklo na výrobu medu, octa apod.

Někdy je dobré části výrobku po upečení ještě přelakovat – zejména ty, které jsou ve skutečnosti také lesklé. Doporučuji používat přímo laky určené na polymerové hmoty.

Podložka

Podložka na práci s polymerovými hmotami by měla být hladká a bez pórů – nejlépe skleněná nebo keramická. Z vlastní zkušenosti doporučuji pořídit si několik keramických dlaždic s lesklým hladkým povrchem. Jejich výhodou je i to, že na nich můžete rovnou zapékat.

Pomůcky na válení

Na válení se používá váleček, nejlépe zcela hladký akrylový. Pokud jej nemáte, můžete bez obav použít třeba skleničku od oliv nebo jinou láhev. Důležité je, aby měly sklenice tvar pravidelného válce. Kromě válečku se vám bude určitě hodit hladká destička, kterou můžete stlačovat hmotu do roviny. Lze využít kousek sklíčka, zrcátka apod., ale mnohem lépe poslouží akrylová destička.

Pokud se však chcete pustit do práce s polymerovými hmotami naplno, určitě se neobejdete bez strojek na nudle. Jen s ním totiž vyválíte plát, který bude na všech místech stejně silný, čehož bohužel pomocí válečku nedocílíte stoprocentně.

Strojek má nastavení síly plátu. Důležité je pohybovat kolečkem na nastavování síly plátu jen v rozmezí číselných hodnot, nesnažit se ho přetočit dokola – strojek by se mohl zničit. Je také nutné ho udržovat v čistotě, aby se vyválené pláty nezanášely nečistotou. Válce otírejte vlhkými ubrousky a čas od času strojek vyčistěte důkladně, nejlépe i uvnitř po rozšroubování.

Pokud se prací s fimo hmotou zabýváte více, je lepší si pořídit strojek dva – jeden nechat výhradně na bílou a průsvitnou hmotu. Nemusíte pak mít obavy, že se bílá hmota znečistí zbytky ze strojku.

Řezáky

Pro začátek vám budou stačit náhradní břity do odlamovacích nožů, ale pokud se do práce s polymerovými hmotami zamilujete, doporučuji investovat do originálních řezáků. Řezáky si pečlivě chraňte a neřezejte s nimi nic jiného než polymerové hmoty. Na rozbalování nových balíčků apod. si vyhradte jeden starší řezák.

Kromě rovných řezáků existují i pružné řezáky na vykrajování různých oblouků a také zubatý řezák, který využijete zejména na vykrajování nakousnutých efektů.

Při řezání si dejte pozor, abyste řezali ostrou hranou. Při otočení řezáku hrozí nebezpeční poranění, ale hlavně to ihned poznáte na řezu – tupá strana rozmáže celý motiv.

Kromě řezáků určitě využijete i malou pinzetu, zejména při sestavování náročnějších jídel.

Pomůcky pro výrobu struktur

Aby minijídlo z polymeru vypadalo opravdově, je dobré vyrábět na jeho povrchu strukturu. To lze udělat několika způsoby, které si ukážeme v jednotlivých projektech, ale určitě budete potřebovat dřevná párátka (nejlepší jsou bambusová), kovové jehly a smirkové papíry různých hrubostí. Smirkové papíry si nejdříve vyzkoušejte – neměly by se z nich uvolňovat částičky.

Kromě struktur můžete minijídlo zdobit i skutečnými pochutinami – kořením nebo třeba cukrovými kuličkami. Nezapomeňte je však po upečení nalakovat, aby nenatahovaly vzdušnou vlhkost.

Nástroje pro vykrajování a otvory

Pro výrobu miniatur budete určitě potřebovat nějaká vykrajovátka – rozhodně využijete několik velikostí kulatých vykrajovátek. Na malé kruhové otvory můžete použít i tužší brčko. Na výrobu malého drobného pečiva doporučuji pořídit vykrajovátka s vytlačovacím mechanismem.

Čisticí ubrousky

Jsou důležité pro udržování čistoty rukou a podložky. Čas od času jimi otřete i strojek na těstoviny.

Pastely

Na tónování povrchu budete potřebovat suché pastely. Můžete je nahradit třeba i očními stíny ve správných barvách. Pastely nanášíme na jídlo jemným štětečkem, který nepoškodí povrch hmoty.

Minivrtáčka

Pokud budete miniaturní jídlo využívat hlavně jako šperky, je dobré si pořídit malou hobby vrtáčku. Na rozdíl od klasické vrtáčky má vyšší otáčky (kolem 3 000), a tudíž s ní lze lehce vrtat i upečený polymer bez rizika poškození hmoty.

Extrudér

Jedná se o speciální nástroj na protlačování hmoty přes nejrůznější nástavce. V projektech jsou použity zejména nástavce s kulatými otvory, díky kterým protlačíte válečky se stejným průměrem. Nejmenší otvory využijte na výrobu tenkých nudliček, větší při imitaci špaget apod.

Trouba na pečení

Polymerové hmoty se tvrdí pečením v elektrické troubě na 110 °C asi 30 minut. Pokud pečete jen občas pár kousků, můžete samozřejmě používat troubu, kterou máte doma na běžný provoz. Pečte buď na plechu vyloženém pečicím papírem, nebo přímo na keramických dlaždicích. Vždy po upečení výrobků troubu vyvětrejte, případně vnitřní prostor ještě vytřete vlhkým hadříkem. Budete-li se polymery zabývat více, určitě doporučuji pořídit si malou stolní elektrickou troubu a používat pouze tu. Šetříte energii, protože vyhříváte jen malý vnitřní prostor, který je zároveň stejně velký jako keramické dlaždice, na nichž modelujete a zároveň zapékáte. Výhodou těchto malých stolních trub je, že mají většinou časové spínače – tudíž nastavíte teplotu a čas. Po uběhnutí času se trouba sama vypne a vy se nemusíte bát připálení hmoty.

Zapékací doba 30 minut je pouze orientační – menší kousky jsou někdy hotové dříve (ale nemusíte se bát, po 30 minutách se nepřipečou), větší kousky potřebují o pár minut více. Výhodou polymerů je, že po vychladnutí hmoty ji můžete zapéct bez problémů znovu a to opakovat i několikrát. Tuto vlastnost při výrobě miniatur určitě využijete.

Silikon na výrobu forem

Jedná se o speciální dvousložkový silikon, díky kterému si můžete vyrobit vlastní formičky. Po zatuhnutí zůstává pružný, polymerové hmoty v něm lze i péct. Práce s ním je jednoduchá a výsledky jsou přesné a věrné otiskovanému předmětu. Práci s touto silikonovou hmotou si představíme v některém z projektů.

Magnety

Výrobky z polymerových hmot jsou moc pěkné jako magnety. Pro tento účel doporučuji pořídit silné magnety, které bývají většinou opatřené i samolepicí částí.

Stačí pak jen sejmut ochrannou vrstvu a magnet nalepit.

Nejlépe se na magnety hodí minijídlo umístěné na talířku.

Křišťálová pryskyřice

V projektech se používá místo želatiny či vody v nápojích. Na rozdíl od tekutého polymeru je po zaschnutí zcela průhledná a velice tvrdá.

Křišťálová pryskyřice je dvousložková hmota, kterou rozděláte podle pokynů výrobce – většinou v poměru 2:1. Poměry změřte příloženými odměrkami, snažte se být co nejpřesnější, protože na přesném poměru

míchaných složek opravdu záleží. Pomůcky, které jste použili (odměrky apod.), ihned vytřete vlhkými dětskými ubrousky. Dobré je také označit si víčka obou složek, aby nedošlo k jejich prohození a ke kontaminaci a následnému zničení pryskyřice.

Obě složky dobře promíchejte. Promíchání je důležité, protože špatně rozmíchaná hmota na výrobku nezuhne.

Pryskyřice má při aplikaci hustotu medu a pracuje se s ní tak, že na výrobek položený nejlépe na pečícím papíru nalijete do středu přiměřené množství

hmoty a pomocí párátko ji roztáhnete ke krajům. Nemusíte se bát, že by přetekla – hmota má spíš tendenci se stahovat zpět do středu.

Pryskyřice schne na výrobcích asi 18–24 hodin. Záleží i na teplotě v místnosti.

TIP: Doporučuji pryskyřici nanášet přímo v krabici na pizzu a po nanesení krabici zavřít. Zejména v letních měsících zabráníte hmyzu, aby se přilepil do pryskyřice. Také je dobré dát pod výrobky pečící papír.

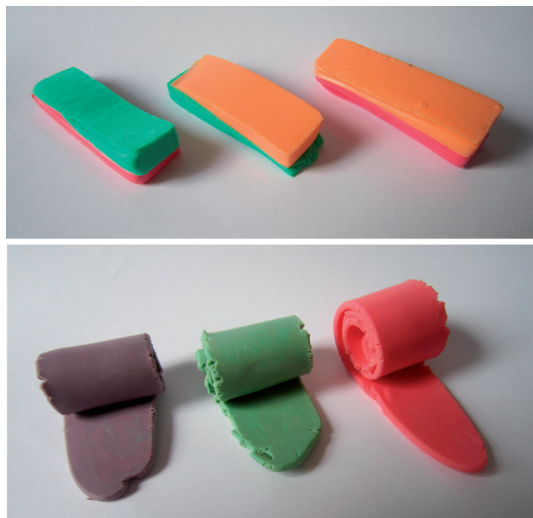
Základní zásady práce s hmotou při výrobě miniatur

Během práce s polymerovými hmotami nejezte a snažte se pomocí vlhkých ubrousků udržet ruce stále čisté.

Rozbalenou hmotu balte do fólie a skladujte v plastové či plechové dóze s těsnícím víkem.

I když výrobci polymerových hmot nabízí širokou barevnou škálu, při výrobě miniatur se často nevyhnete míchání jednotlivých barev. Poměry míchání barev se budu snažit u každého projektu uvádět, ale občas jsem maličko přidala jedné z barev bez uvedení v postupu, takže se omlouvám, pokud to nebude stoprocentně přesné. U neprůsvitných barev fimo je nejlepší barvy prostě míchat mezi sebou tak dlouho, než dosáhnete požadovaného výsledku, protože klasické barvy fimo po upečení zůstávají stejné jako před pečením. Barvy míchejte buď promačkáváním v ruce, nebo pomocí strojku na těstoviny, kterým smíchané barvy protahujte, překládejte a stále opakujte, dokud nevznikne jednotná barva.

U průsvitných polymerových hmot doporučuji udělat vzorníčky – jak základních barev, tak jejich namíchaných hodnot. Toto fimo totiž po upečení mění barvu celkem zásadně. Na ukázkce vidíte, jak vypadají mixy průsvitných barev, a poté vzorek po upečení.

Na horním obrázku vidíte průsvitnou hmotu připravenou k míchání vždy v poměru 1:1, na spodním obrázku již namíchané válečky.

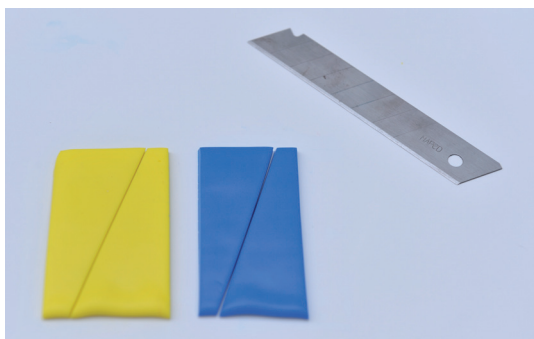
Na horním obrázku jsou vzorečky vykrojené z namíchaných průsvitných hmot před pečením, na spodním po upečení.

Blendování

Při výrobě fimo jídla stejně jako při ostatní práci s polymerovými hmotami určitě využijete techniku

míchání dvou barev mezi sebou tak, aby vznikl přechodový barevný pás – tzv. blendování.

Blendovat se dají dvě, ale i více barev. Z plátů protažených na nejširší nastavení strojek vykrojte obdélník a rozřízněte jej diagonálně na poloviny. Pokud na začátku a na konci chcete zachovat původní barvu hmoty, neřezejte obdélník přesně od rohu k rohu, ale diagonální řez posuňte asi o půl centimetru.

Složte obě půlky na sebe, aby vznikl pravoúhlý trojúhelník. Trojúhelníky ze dvou barev přiložte diagonálně k sobě tak, aby utvořily opět obdélník.

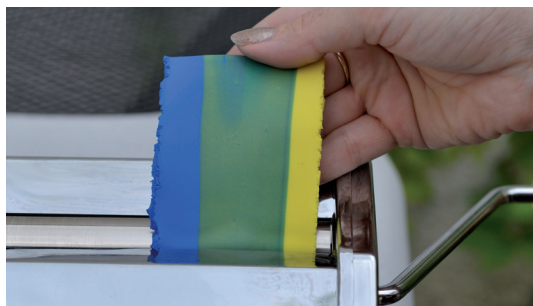
Ten lehce zmačkněte a poté protáhněte strojkem nastaveným na nejširší otvor.

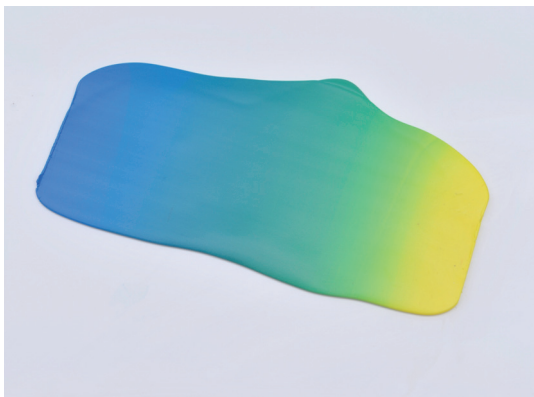
Po projetí přehněte na poloviny a opět protáhněte strojkem.

Stejný postup zopakujte minimálně dvacetkrát.

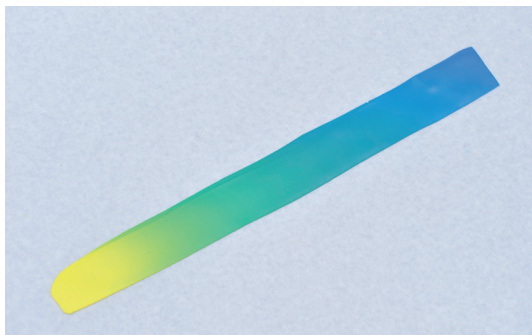
Výsledkem by měl být pás fima, v němž jedna barva přechází do druhé.

Výsledný blend můžete ještě zjemnit tak, že hotový plát přehnete po delší straně na poloviny a projedete strojkem nastaveným na poloviční šířku otvoru.

Blend se používá zamotaný do válečku nebo se nakrájí na stejnoměrné dílky, které se pak poskládají do kvádríku.

Měřítka

Velikosti vymodelovaných výrobků si přizpůsobte podle vlastních potřeb. Pro panenky typu Tonner, které jsou vysoké 40 cm, se vše vyrábí v poměru 1:4, pro Barbie panenky v poměru 1:6, ale miniatury se běžně vyrábí i ve velikosti 1:12. Pokud chcete dosáhnout přesného poměru, je dobré si originální produkt změřit a snažit se míru dodržet. Vyrábíte-li však minijídlo jako dekorační předměty či šperky, můžete si velikost určit podle potřeby – nezapomeňte však myslet na poměry velikostí jednotlivých součástí jídla.

Válečky s motivy ovoce a zeleniny se vyrábí vždy větší, než budete potřebovat, a zmenšováním – tzv. redukcí – je upravíte na požadovaný průměr. Důležité je, že se nezmenšují válením, k čemuž sice jejich tvar svádí, ale zničil by se tím vyrobený motiv uvnitř. Váleček se vždy protahuje pomocí lehkého otáčení v prstech a teprve na závěr se může lehce zaválet, aby získal pravidelný tvar, pokud to projekt vyžaduje.